



het RUITERTJE

15

1 NOVEMBER 2014

JAARGANG 4

STICHTING RUITERSPOREN
DORPSWEG 53
9798 PD GARMERWOLDE

Reageren?

info@ruiterspoen.nl
050-5423919

Het laatste **RUITERTJE** van 2014 ligt voor je. Nog altijd lijkt de herfst niet echt aangebroken, en de winter is voor mijn gevoel al helemaal ver weg.

Afgelopen maand werd ik opgeschrikt door het bericht dat **Jeen van den Berg**—de elfstedenkampioen van 1954— was overleden.



Jeen woonde destijds in Nij Beets; een plaatsnaam die in deze publicatie regelmatig opduikt. Ik heb Jeen altijd erg bewonderd. En dat kon van dichtbij, want Jeen woonde begin 60-er jaren met zijn vrouw en kinderen drie huizen verderop aan de Van Dekemalaan (zie "Afscheid van de Van Dekemalaan"). Zijn oudste zoon Halbe was tot mijn 13e jaar—toen verhuisden zij—mijn grootste vriend en ik bewaar mede daardoor fijne herinneringen aan mijn jeugd.

Reden genoeg om op deze plek als eerbetoon een foto van mijn oud-buurman te plaatsen.

Het volgende **RUITERTJE** zal in februari 2015 verschijnen. Dan zal het toch wel winter zijn?

Veel leesplezier en ik ontvang graag eens een reactie!

Jaap Ruiter, voorzitter

Inhoudsopgave

- 2 **In het kort**
- 3 **Binnenlandse Berigten : Van Ossenzijl tot Muggenbeet**
Sterk ingekort krantenartikel uit 1950, gelezen in de Heerenveense Courant
- 5 **De Ruiterslee**
Een nieuwe rubriek op de website
- 6 **Toeval bestaat echt: een dagje Echtenerbrug**
Een bijdrage van Ruud van der Wees
- 7 **Afscheid van de Van Dekemalaan**
Vorige maand trok mijn moeder de deur voorgoed achter zich dicht
- 8 **Dirk Kerst Koopmans—de schilder van de Scheene**
Het bijzondere verhaal van een intrigerende man
- 9 **RUITER in 17 stappen, generatie 7**
We zijn toe aan de stamvader van tak 1: Jan Wijchers Ruiter
- 10 **Op de valreep
Wie helpt?**



(DE) RUITER

In het kort

◆ Afspraken

- Vanwege de drukte in september rondom de verhuizing van mijn moeder is de afspraak met Anne de Ruiter uit Oldehove uitgesteld naar november. In het volgende **RUITERTJE** kom ik hier vast op terug!
- De herdenking van de overval op huize Lidwina in 1944 heb ik vanwege de verhuizing ook aan mij voorbij moeten laten gaan. Hoe spijtig ik dat ook vond. Uit het beschikbare materiaal dat ik daarna op internet heb gevonden heb ik een herinneringspagina op de website gemaakt:

 <http://www.ruitersporen.nl/verhalen/verhalen.php?story=133>

◆ Nieuwe donateurs?

Vooruit mensen! Van de website kun je een flyer en visitekaartjes downloaden. Deel ze uit onder familie leden en maak ze enthousiast over de website en de stichting! Nieuwe donateurs kunnen we goed gebruiken. Als we groeien, kunnen we veel meer leuke dingen doen!

De flyer:

 <http://www.ruitersporen.nl/stichting/visitekaartje/flyer-ruitersporen.pdf>

De visitekaartjes:

 <http://www.ruitersporen.nl/stichting/visitekaartje/visitekaartjes-ruitersporen.pdf>

◆ De eerste!

Na mijn oproep "Leer ze ons kennen" in het vorige **RUITERTJE** heb ik een kort verhaal van Ruud van der Wees ontvangen. Ruud, hartelijk bedankt! Het verhaal staat op bladzijde 6.

Wie schrijft het volgende verhaal voor de februari-editie?

◆ Donateurslijst

Op de website staat sinds kort een donateurslijst met de emailadressen van alle donateurs:

 <http://www.ruitersporen.nl/stichting/myruitersporen.php?page=3>

Deze lijst is natuurlijk alleen toegankelijk voor donateurs.

Van Ossenzijl tot Muggenbeet

In de Heerenveense Courant van 24 juni 1950 vond ik de volgende tekst. Het is geschreven in de uitputtende en omslachtige taal van die tijd. Voor de tegenwoordige lezer is dat bijna niet om door te komen. Daarom heb ik dit artikel sterk ingekort en alleen de voor ons interessante passage's opgenomen. Wil je toch het hele artikel lezen? Hier is de link:

 <http://tinyurl.com/njcu79m>

Van Ossenzijl tot Muggenbeet: TEVREDEN MENSEN

Kalenberg is wel het centrum van dit grote, oude veenland, dat ingesloten ligt tussen de weg van Oldemarkt via Ossenzijl naar Blokzijl, de nieuwe verkeersweg Blokzijl—Steenwijk, en de hoge zandrug van Paaslo. In de zomer is dit hele gebied een groen golvende zee van riet, waartussenuit de bomen en bosjes steken en de huizen, voorzover die niet geheel onder de bomen schuil gaan. Een druk bevaren vaarwater snijdt er dwars doorheen, maar dat is dan ook alle drukte, die men hier kent. Want toeristen weten de weg naar en door het rietland nog moeilijk te vinden; hoogstens komen eens een paar doorzettende sportvissers hier hun snoeren uitgooien.

Nog een merkwaardig plaatsje

Ook Ossenzijl zou men als toegangsweg kunnen kiezen. Het plaatsje zelf is maar klein en voor wie hard rijdt met z'n wagen, betekent het niets meer dan een brug, een paar huisjes en een nauw en onoverzichtelijk stukje weg. Maar langs de vaart en langs het water bloeit een heel ander Ossenzijl voor je op. Een merkwaardig plaatsje op de grens van onland en polder. Westwaarts strekt zich een grote onafzienbare grasvlakte uit, de Ossenzijlse broeklanden, waarin straks na het maaien en hooien van de eerste snee gras, de boeren uit de omtrek hun vee gezamenlijk mogen weiden. Een heel oud recht, dat, nu de dragline ook hierdoor geulen begint te trekken, in verband met de ruilverkaveling rondom Oldemarkt, wel eens op losse schroeven kan komen te staan.

Een dorp, dat lang heeft geslapen zonder groei of verandering, maar dat nu begint te ontwaken en zich uit te strekken. Dat jarenlang enkel leefde op wat het water en de rietlanden oprachten en wat de schippers kochten op hun haastige doortochten, maar dat zich nu aarzelend begint op te richten, het oog gevestigd op de Noord-Oostpolder.



De Ruiter van Ossenzijl, ondanks zijn 86 jaar en een leven van hard werken nog een hechte oude man.

Ossenzijl begint te veranderen en de tijden, waarvan de oudste inwoner, de heer De Ruiter, die nu 86 jaar is, ons vertelde, zijn voorgoed voorbij. Dat hij als maaier in de buitenlandse boerenlanden boven de Kuinder z'n brood moest verdienen na een tippeltochtje van een paar uur de zeis moest zwaaien zolang als de zon scheen en soms nog langer. Van het werk en het leven in de trekkersketen, van hoog water en storm, toen het IJsselmeer nog Zuiderzee was.

Nu heeft U nog niets van Nederland, laten wij zeggen "Klein Nederland" gehoord. Wat is er eigenlijk te vertellen van die paar huizen en boerderijen ter weerszijden van een stukje vaart, waar het postkantoor een rode brievenbus is, waar bijna geen paarden en wagens zijn en een weg een fietspad beduidt?

Stilte en rust, een leven met de zon en de wind, het gras en het riet. Zouden er 50 inwoners zijn? Als de mensen hier wat willen vertellen, dan wordt het zeker al gauw een verhaal uit de bezettingsjaren, toen er veel meer onderduikers en vluchtelingen geherbergd en gespijsd moesten worden, dan ooit het inwonertal

vervolg: "Van Ossenzijl tot Muggenbeet"

van Klein-Nederland zal zijn. Dit is wel een wereld om onvindbaar te zijn, ook al bracht die ene grote razzia toch nog veel leed. Maar in Klein-Nederland komen wij nog wel eens terug.

Muggenbeet is Muggenbeet niet meer, sinds de grote nieuwe betonweg er vlak langs loopt en de auto ook het lawaai van de grote wereld er gebracht heeft. Nog leven de mensen er naar oude stijl - en men fluisterde ons in het oor, dat een flinke borrel hier nog maar een kwartje kost - maar dit zal wel snel veranderen. Van een verloren stukje mensenleven tussen water en riet zal het nu wel een halte worden voor vermoeide fietsers en een tankstation voor de automobilisten. De oude mensen zullen er wel niet helemaal aan wennen en het meest leven aan de stille waterkant, maar de jonge Muggenbeters zullen het beton van de autosnelweg maar al te graag benutten voor hun autopeds en hun toekomstdromen zullen via deze witte streep de wereld in gaan.

Zo, daar heeft U een allegaartje over een wereldje, onbekend aan de meeste Nederlanders. Misschien leest U het en denkt er nooit meer aan terug, maar misschien ook - mocht U eens in de buurt komen en over de rietwereld staren - denkt u: kijk, daar leven en werken nu vele mensen, onzichtbaar en onmerkbaar, zij kennen geen autobussen en verkeersborden. Maar meer dan het leven van ons, is hun leven verbonden met de opgang en ondergang der zon, met het wisselen der seizoenen en met het drijven van de wolken boven het riet. Hun riet.



Rietbulten langs de Hoge Weg: de rijkdom van deze plassenwereld.

DE RUITER STEE

Juist tijdens mijn vakantie in juni maakte Yvonne Smit, die we kennen van "De Laatste Stuiver", mij attent op het verschijnen van het boek "Nijetrijne, terugblik op een turbulente eeuw". In dit boek wordt de bewonersgeschiedenis van elk(!) huis in Nijetrijne beschreven. Een enorme klus is dat geweest. De boeken waren in een mum van tijd uitverkocht, en toen ik terugkwam van vakantie viste ik tot mijn grote spijt achter het net. Gelukkig heeft Yvonne er voor gezorgd dat ik alsnog een exemplaar kon bemachtigen. Ik ben haar daar erg dankbaar voor.



NIJETRIJNE
Terugblik op een turbulente eeuw



De geschiedenis van "De Laatste Stuiver" is in het **RUITERTJE** meermalen aan de orde geweest. Yvonne en haar man hebben de oude woning (annex schipperscafé) afgebroken en volgens de oude plannen opnieuw opgebouwd.



"De Laatste Stuiver" in oude glorie

Enkele weken geleden heb ik samen met Denise het huisje bij de Scheene bezocht om het boek op te halen.

Yvonne heeft ons rondgeleid in deze nieuwe woning en het ziet er allemaal schitterend uit. Yvonne en Kees hebben zo veel mogelijk historische elementen van het huis behouden. Zo is de oude kroegdeur opnieuw in de gevel aangebracht en ook de tapkast in ere hersteld. Het mooiste nieuws is dat de familie Smit in de nabije toekomst op dit idyllische plekje een Bed & Breakfast wil gaan openen. Denise en ik hebben ons alvast aangemeld!

In het boek staan veel voormalige woonhuizen van onze familie beschreven. Soms met mooie historische foto's erbij en een overzicht wie er allemaal heeft gewoond.

Natuurlijk kreeg ik meteen het plan om dit materiaal ook op onze website te zetten. Ik bedacht me dat er binnen de familie veel meer foto's van "Ruiters"-huizen moeten bestaan. Al snel was daarna het idee geboren van "De Ruitersstee".

Vooruitlopend op het Nijetrijne-materiaal heb ik alvast een paar huizen op "De Ruitersstee" gezet. Zo krijg je een beter idee van wat ik voor ogen heb.

Je kunt alles over "De Ruitersstee" nalezen op de website:



<http://www.ruitersporen.nl/ruiterstee/ruiterstee.php>



Toeval bestaat echt: een dagje Echtenerbrug

door Ruud van der Wees

Komend uit Friesland bedachten mijn vrouw en ik spontaan dat het leuk zou zijn even Echtenerbrug te bezoeken om de sfeer van het dorp te proeven. Het dorp waar mijn grootmoeder **Jantje Bloem** geboren is (Jantje Bloem is in 1905 gehuwd met Jan Hendriks Ruijter, tak 2).

In de Dorpsstraat snuffelden we wat rond in een brocante zaak en werden we een oude beschuitbus rijker.

Bij de eigenares informeerde ik of ze ook boeken over Echtenerbrug in haar winkel had en of er sowieso wel boeken over dit dorp bestaan. Zij vroeg nieuwsgierig waarom en ik vertelde haar dat mijn oma Bloem in dit dorp geboren is. Zij verwees me naar het postkantoor annex benzinstation waar een mevrouw Bloem de scepter zwaait: "die weet er vast meer van".

Aldaar zien wij een dame staan die sprekend op mijn nichtje Marjan lijkt, de dochter van tante Marie Ruijter, en dus vrijwel zeker familie moet zijn. En dat was ze ook!

Marie wees naar de overkant van het water waar ze woont en vertelde dat daar ook meneer L. van der Weide woont die boeken over Echtenerbrug heeft geschreven. "Hij is thuis want zijn boot ligt er". Wij er op af maar helaas hij deed niet open. Dan eerst maar in het café bij de brug een kop koffie drinken. Ook in het café informeerden wij maar daar hadden zij alleen het telefoonnummer van zijn buurman met een B&B.

Op weg, terug naar de auto, liepen we over de brug en daar stond de brugwachter. Wij vertelden hem of hij wist dat mijn overgrootvader één van zijn voorgangers is geweest; dat wist de brave man niet. Wel had hij telefoonboeken en daarin vond hij rap het nummer van L. van der Weide, de schrijver over Echtenerbrug.

Thuisgekomen heb ik direct gebeld met Van der Weide. Ja, hij heeft samen met de heer K. Schipper twee boeken gepubliceerd (Tusken Tsjûkemar en Tsjonger I en II). En één daarvan heb ik bemachtigd! In dat boek staan leuke geschiedenissen over Echtenerbrug

met prachtige foto's van o.a. mijn familie. Ook een foto met mijn overgrootvader Hans Bloem met zijn zoon en "twee onbekende dames"; zoals het onderschrift luidt.

Die dames herken ik meteen! Het zijn Maartje Ruijter, mijn moeder en haar zus Geertje, mijn tante! Deze foto was voor mij nog onbekend. Zo kom ik in het bezit van een leuke foto van mijn helaas te jong overleden moeder.

Dit spontane bezoek aan Echtenerbrug levert dus niet alleen een dag vol verrassingen op maar ook een mooie historische aanvulling op mijn familiegeschiedenis. Een welbestede dag!



Ruud schrijft: links zit mijn overgrootvader, Hans Bloem met zijn vrouw en zoon en daar achter staan mijn tante Geertje en Maartje mijn moeder.

Maartje Ruijter is hier in de stamboom te vinden:

Afscheid van de Van Dekemalaan

Uit de Heerenveense Courant 11-9-2014:

HEERENVEEN – Liefst 63 jaar woonde mevrouw J. Ruiter-de Roo (bijna 93 jaar) op de Dekemalaan 52 in Heerenveen.

Vandaag is zij verhuisd naar het verzorgingshuis Coornhert State.

Mevrouw Ruiter was met haar gezin de eerste bewoner van het huis en één van de eerste bewoners van de Dekemalaan.

Nog altijd is zij erg kwiek, zoals op de foto is te zien. Haar zoon stuurde ons de foto toe.

Hij hoopt dat zijn moeder in Coornhert State met minstens zoveel plezier zal wonen als aan de Dekemalaan.



In dit huis ben ik zestig jaar geleden geboren, en zo was dit afscheid ook voor mij bijzonder. Vanaf begin augustus zijn Afke, Henk en ik druk geweest met het voorbereiden van de verhuizing van mijn moeder. Voor ons was het een hectische en ook emotionele tijd. Daarom was er weinig gelegenheid om met de stichting en de website bezig te gaan.

Wel heeft het afscheid van de Van Dekemalaan er mede voor gezorgd dat het idee van "De Ruiterstee" geboren werd, zie pagina 5.



Dirk Kerst Koopmans: de schilder van de Scheene

Deze tekening heeft heel lang in het huis van mijn moeder aan de muur gehangen. Ik heb het altijd een prachtige prent gevonden. Maar wie is de maker?

De prent is gesigneerd door DKK. Een korte zoektocht op het internet bracht me bij Dirk Kerst Koopmans, beter bekend als "de schilder van de Scheene".



Een prachtig sfeerportret van de Scheene

Dirk was een bijzonder persoon, als je zijn levensverhaal leest:



Dirk Kerst Koopmans werd bekend om zijn tekeningen en schilderijen van het veengebied aan de Scheene. Hij kwam in 1906 in Oldelamer ter wereld als boerenzoon. Hij tekende als kind al graag. Hij volgde de avondschooleopleiding voor onderwijzer, maar maakte die niet af. Van jongsaf aan zocht hij een omgeving die hem vreemd was en sloot zich aan bij groeperingen die de principes van het vegetarisme, naturisme, anarchisme en de theosofie uitdroegen.

In 1928 vertrok hij naar Argentinië, om pas in 1932 als actieve schilder en tekenaar weer terug te keren naar Weststellingwerf. Daar vestigde hij zich in een bouwvallig veenarbeidershuisje aan de Scheene. Een tweede huisje richtte hij in als Scheenemuseum, dat naast een tentoonstelling van zijn eigen werk ook een expositie van verveners- en rietsnijders gereedschap toonde.

DKK legde in de jaren dertig en veertig het leven aan de Scheene vast in talloze tekeningen en schilderijen, waarin de nadruk lag op de natuur, de mens en het werk.

Bekijk hier een korte documentaire over Dirk Kerst Koopmans met oud filmmateriaal:



http://www.dailymotion.com/video/xspl7a_de-zwervende-schilder_creation



RUITER in 17 stappen

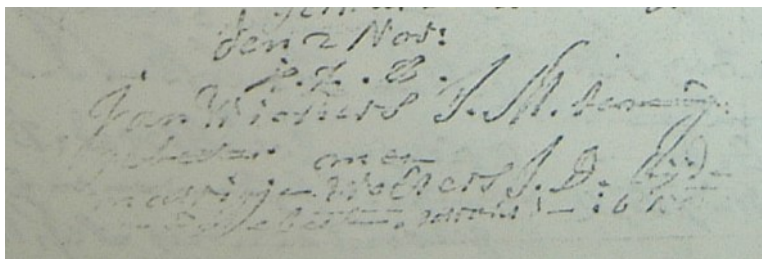
Generatie 7

In de vorige stap waren we terecht gekomen bij **Wijcher Jans Ruijter**. Wijcher staat aan het hoofd van de vier grote Ruitertakken, en met de eerste tak, die van Jan Wijchers Ruijter, vervolgt deze serie.

Eerst moet ik iets rechtzetten. Uit een akte opgemaakt in het jaar 1700 had ik geconcludeerd dat Wijcher molenaar is geweest. Deze conclusie blijkt nu overhaast genomen te zijn. In 1655 en 1657 staan in het doopboek van Blokzijl een aantal dopen waarbij **Jan Wijchersz Molenaar & Ariaentjen Jans** zijn betrokken. Dit is duidelijk een ander gezin. Het ligt voor de hand dat zij ook een kind - Wijcher Jans - hebben gehad, die net als zijn vader molenaar van beroep was.

Zoals bekend staan de vier zonen van **Wijcher en Grietje Reijnders** elk aan het hoofd van een aparte Ruitertak. Deze takken zullen in vier achter-eenvolgende **RUITERTJES** aan de orde komen. De oudste zoon **Jan** is de eerste in de rij.

Jan is al 46 jaar als hij in 1732 met de veel jongere **Marigjen Wolters** trouwt. Beide komen zoals verwacht van Muggenbeet:



*Bijna onleesbaar:
Jan Wichers J.M. ????
met
Marrigjen Wolters J.D. bijden
Muggenbeet, getrouwt den 16 nov 1732*

Nu is het wel opvallend dat Jan zo oud trouwde. Is het mogelijk dat hij nog een eerder huwelijk heeft gehad? In het trouwboek staat Jan Wichers J.M. J.M. staat voor jongeman, ten teken dat er geen eerder huwelijk was. Er van uitgaande dat de schrijver hier geen fouten heeft gemaakt, is dit huwelijk dus werkelijk het eerste.

In de periode 1734 - 1755 worden er negen kinderen geboren waarvan er een aantal al op jonge leeftijd overlijdt. Dat is bekend omdat dezelfde voornaam meerdere keren gebruikt wordt (al is voorzichtigheid geboden, want als beide opa's of oma's identieke namen hebben, kan een dubbele naam best voorkomen).

Opvallend is dat bij de doop van Grietje, Jantje, Wouter en Lisabeth de vader als "Jan Geers" vermeld staat. Met "Geers" wordt natuurlijk "Wijchers" bedoeld. Het is dezelfde constructie als bij "Koop" uit "Jacob".

Van twee kinderen is de geboorteplaats genoemd: Muggenbeet, maar ga er maar van uit dat hier alle kinderen geboren zijn. In deze periode moet Muggenbeet uitgepuild hebben van de Ruiters...

De overblijvende zeven kinderen vinden we in latere trouw- en doopboeken terug, alleen van Lisabeth (1749) en Jan (1755) ontbreekt verder elk spoor. Mogelijk duiken ze nog eens in een andere plaats op, maar waarschijnlijk zijn zij toch ook op jongere leeftijd overleden.

Als Jan's broer Cornelis in 1735 overlijdt wordt Jan als voogd over diens vier kinderen aangesteld. Hier komen we op terug als we Cornelis gaan beschrijven.

In de volkstelling van 1748 komen we het gezin Ruijter ook tegen, in Muggenbeet. Bij de namen van de kinderen ontbreekt Lisabeth van 1745; zij is dus al overleden.

Opvallend is dat we bij geen van de huwelijken en dopen onze achternaam tegenkomen. Gelukkig wel bij de doop van Cornelisje op 20/8/1752:

Jan Wichers Ruijters en Marigjen Wouters een dogter Cornelisje

Bij de geboorte van zoon Jan in 1755 in Muggenbeet is onze Jan al ruim 68 jaar. Het is zeer aannemelijk dat hij toen al niet meer in leven was, want het was gebruikelijk om een zoon naar zijn vader te vernoemen als die voor de geboorte was overleden.

Van de kinderen hebben we van twee zonen, Wijcher en Wouter, verder nageslacht gevonden. En dat is dan het begin van veel meer! Uiteindelijk zal tak 1 uitgroeien tot de meest vruchtbare in onze familiestamboom, met meer dan 800 Ruiternakomelingen!



Op de valreep

Onlangs las ik het volgende bericht:

Wolvega - De provincie Overijssel heeft definitief groen licht gegeven voor de samenvoeging van het Friese natuurgebied de Rottige Meente met Nationaal Park Weerribben-Wieden.

In een brief aan de Provinciale Staten laat de provincie weten geen bezwaren meer te zien voor de samenvoeging. Doordat de Rottige Meente onderdeel wordt van de Weerribben-Wieden ontstaat er een natuurgebied van ruim elfduizend hectare, het grootste natte natuurgebied van Europa.

De vereniging van beide natuurgebieden is al jaren een nadrukkelijke wens van de gemeente Weststellingwerf en Friesland. Ook Staatsbosbeheer maakt zich al jaren hard voor de samenvoeging. Het samenvoegingsplan liep in eerste instantie vertraging op doordat het overleg met de provincie Overijssel moeizaam verliep.

Burgemeester Gerard van Klaveren van Weststellingwerf zei eerder al dat de aansluiting goed is voor de flora en fauna in de natuurgebieden, maar ook voor het toerisme in de regio.

Wie helpt?

- Wie helpt mee met het volgende **RUITERTJE** ?
- Heb je materiaal voor het volgende **RUITERTJE**, een weetje, een foto, een verhaaltje, neem contact met ons op!
- info@ruitersporen.nl



Als je deze nieuwsbrief op je printer afdrukt, kun je hem ook laten lezen aan familieleden zonder internet.